

Slika samoga njegova božanstva

Okružno pismo 27 • prot. n. 00493/06

“...potpuno preobraženi ...na sliku samoga
njegova božanstva...”

(*Treće pismo Janji Praškoj, FF 2888*)

“Tko ide ususret Bogu, ne udaljava se od
ljudi, već im radije postaje istinski blizak”

(*Benedikt XVI, Deus caritas est, 42*)

Sestrama Kapucinskim klarisama!

1.1 Međunarodni susret predsjednica Federacija Kapucinskih klarisa održan je u samostanu svete Veronike Giuliani u Meksiku, od 15. – 23. svibnja 2006. Ovim pismom vam šaljem sažetak diskusija i zaključke susreta. Ta prilika mi daje mogućnost da izrazim svoju procjenu i svoje divljenje za svjedočanstvo molitve, jednostavnosti i bratstva koje sam doživio u bratstvu grada Meksika i mnogo samostana koje sam pohodio tokom posljednjih 12 godina. Zajedno s vama želim idejno nastaviti susret razmišljajući o našoj franjevačkoj karizmi u današnjem svijetu.

Živjeti kao braća i sestre

Život oblikovan na Trojstvu

2.1 Spisi sv. Franje obiluju Otajstvom Trojstva. Nepotvrđeno Pravilo započinje: „*U ime Oca i Sina i Duh Svetoga*“ (NPr I,2) i završava „*Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu*“ (XXIII, 39). Navješćujući svoju nakanu da napiše Pismo svim vjernicima sveti Franjo tvrdi:

“... da je odlučio dostaviti vam riječi Gospodina našega Isusa Krista, koji je Riječ Očeva, i riječi Duh Svetoga” (Svim vjernicima, 3 FF 180).

Njegovi su Spisi intonirani Otajstvu Trojstva.

“...*ljubimo, častimo, klanjajmo se, služimo, hvalimo i blagoslivljajmo, slavimo i nadasve uznosimo, veličajmo i zahvaljujmo svevišnjemu i vrhovnomu Bogu vječnomu, Trojstvu i Jedinstvu, Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, Stvoritelju svega, Spasitelju onih koji u njega vjeruju, koji se u njega ufaju i koji ga ljube, koji je bez početka i bez svršetka, nepromjenjiv, nevidljiv, neizreciv, neiskaziv, neobuhvatljiv, neistraživ, blagoslovljen, hvale vrijedan, slavan, nadasve uzvišen, veličanstven, visok, blag, ljubak, slastan, sav poželjan, uvijek iznad svih stvari u vijeke vjekova*” (NPr XXIII, 32 - 32, FF 72).

2.2 Franjo doživljava Trojstvo kao „Odnos neizrecive ljubavi“, koja nam je objavljena u Otajstvu Utjelovljenja.

“*Tu Riječ Očevu, Svevišnji je Otac navijestio, po svom svetom anđelu Gabrijelu u utrobi svete i slavne Djevice Marije. Iz njezine je utrobe primila istinito tijelo naše ljudskosti i krbkosti*” (Svim vjernicima, 4)

Mi smo dio toga „Odnosa neizrecive ljubavi“.

“*O kako je sveto i slavno i veliko imati u nebu Oca! O kako je sveto i kako je lijepo i ljupko imati u nebu Zaručnika! O kako je sveto i kako je lijepo, ugodno i ponizno, smirujuće i slatko i ljupko, i nadasve poželjno, imati takva Brata*” (Svim vjernicima, IX, 54-56).

2.3 Franjo je imao nevjerojatno shvaćanje Isusovih riječi: „Ja sam Put, Istina i Život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni“ (Iv, 14,6). On je nasljedovao Isusa ne samo u onome što je on učinio, nego posebno u njegovu odnosu prema Ocu. Franjo je shvatio da nas je Isus sve učinio sinovima i kćerima svoga Oca. Nasljeđujući njegov odnos prema Ocu mi postajemo dio onog „Odnosa neizrecive ljubavi“. Klara je imala istu intuiciju: „U želji da ga nasljeđuješ, gledaj, promišljaj, kontemplativno motri“ (Drugo pismo Janji Praškoj, FF 2879).

2.4 Franjo je ustanovio svoj Red kao bratstvo nadahnuto istom duhovnom jasnoćom. VII. Plenarno vijeće tvrdi: „Evandeoski bratski život dovodi nas do duboke veze sa Trojstvom“ (VII. PVR, 1b). Franjo je izabrao bratstvo, život kao odnos braće i sestara jer je Bog, Trojstvo, po svojoj naravi odnosan: „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih“ (Post. 1, 27). Nismo stvoreni na sliku Boga samca, usamljenog i autonomnog, nego na sliku osobnoga, odnosnoga Boga Trojstva, koji je Otac i Sin i Duh Sveti. Dakle, mi smo slika Boga samo ukoliko živimo u odnosu. Bratstvo je bilo izvorno iskustvo Franjina obraćenja: „I pošto mi Gospodin daje braću, nitko mi ne pokazivaše što bih morao činiti...“ (Opor.16). I bratstvo postaje njegovo poslanje

„ Franjo je prihvatio Božji plan sa svojim stvorenjima kao plan jedne obitelji sestara i braće: brat sunce, sestra mjesec (luna), itd. (usp. Pjesma stvorova: FF 263). On se nikad nije zvao jednostavno ‘Franjo’, nego uvijek ‘brat Franjo’. Biti ‘brat’ otkrivalo je njegove osjećaje u odnosu na svako stvorenje kojemu ga je Bog pozvao i njegovu zadaću da poslušnom poniznošću izliječi odnose ” (VII. PVR, 1 c).

Uistinu, Franjo upotrebljava češće, 306 puta, naziv „brat“, nego bilo koji drugi naziv izuzev „Gospodin“, kojega koristi 410 puta.

2.5. Bratstvo je dar Crkvi, njegov odgovor na poziv Raspetoga: „Idi i popravi moju Crkvu...“. Drugi vatikanski sabor tvrdi da je Presveto Trojstvo „bratstvo“ koje stvara Crkvu „opća Crkva se predstavlja kao sabrani narod u jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga“ (LG 4). Franjo ozdravlja Crkvu pozivajući sve da žive kao braća i sestre. To je i danas naše poslanje.

Svaki samostan mora biti slika trojstvenih odnosa, tako da čine Crkvu.

Otkupljeni odnosi

Živjeti po svetom Evandjelju

3.1. Sedmo PVR učvršćuje vezu koju je Franjo proniknuo između onoga „živjeti kao braća i sestre“ i „živjeti po svetom Evandjelju“ (Opor. 16).

„Revnost za opsluživanjem riječi Isusove nadahnula je Franju da promatra Evandjelje kao temelj bratskog života (usp. NPr I,1-2: FF 4; PRr I,2 FF 75). Utemeljen na vjernosti Evandjelju, evandeoski bratski život dovodi nas do intimne veze s Trojstvom ” (VII. PVR, 1b).

„Živjeti po svetom Evandjelju“ pročišćuje i otkupljuje naše odnose stvarajući na zemlji odnose suobličene Presvetom Trojstvu, bez prevlasti, bez podređenosti, tj. u jedinstvu ljubavi. Sveti Franjo to pokazuje na kraju Pisma svim vjernicima: „Molim vas i zaklinjem u ljubavi, koja je Bog (usp. Iv 4,16), ... da ove miomirisne riječi Gospodina našega Isusa Krista ponizno i s ljubavlju primite i dobrohotno vršite i savršeno opslužujete“ (Pismo vjernicima, XIV, 86).

3.2 Franjo je otkrio bit Evandjelja u siromaštvu i poniznosti Božjoj. Uzviknuo je: „Ti si poniznost“!. (Pohvale Bogu Svevišnjemu, 6). Poniznost Očeva je njegovo gledanje Sina. Franjo je imao posebno razumijevanje toga otajstva: „Ta Riječ Očeva... primila je tijelo naše ljudskosti i krhkosti“ (Svim vjernicima, 4). Poniznost nije kvaliteta Boga, nego je bit Boga kao Ljubavi. Sveti Bonaventura kaže da je Očev zagrljaj Sina zapravo zagrljaj čitavoga čovječanstva i svega stvorenja. U Utjelovljenju „velikom svojom ljubavlju Bog se prigiba prema našoj niskosti i uzima blato naše naravi u jedinstvo same svoje osobe“ (Sv. Bonaventura, Govor II. o Rođenju Gospodnjem, Opera Omnia, Ad Claras Aquas, MCMI, IX, str. 110). Bog se snizuje u poniznosti da prigrlji sve stvorenje. Prema franjevačkoj viziji, utjelovljenje se događa ne zbog grijeha, nego zbog obilja ljubavi i poniznosti Božje.

3.3 Poniznost prihvaća drugoga. Poniznost izražava odnosnu narav Boga. Poniznost izražava odnosnu narav naše ljudskosti. Postati ponizan znači ponositi se činjenicom da smo stvoreni u ljubavi, otkupljeni ljubavlju, da živimo u odnosu ljubavi s Trojedinim Bogom i sa svim stvorenjima s kojima dijelimo život. Postati ponizan znači ljubiti kao Bog.

3.4 Živjeti u bratstvu po svetom Evanđelju zajedničko je svim franjevcima. Ovaj oblik života omogućuje nam da budemo s ljudima i ženama i da im u poniznosti služimo. U središtu ovoga načina života nalazi se kontemplacija Gospodina Isusa koji je iz ljubavi prema ljudima došao među nas, podigavši svoj šator među nama, da stvori novi način življenja naših odnosa.

Siromaštvo i kontemplacija

4.1 “Motri, siromaštvo Onoga koji je položen u jasje i povijen u pelene. O čudesna poniznosti, o zapanjujuća Siromaštino. Kralj anđela, Gospodar neba i zemlje položen je u jasje” (Četvrto pismo Janji Praškoj, FF 2904).

Sveta je Klara pronicala bitnu vezu između siromaštva i molitve/kontemplacije. Klara, zadivljena djelovanjem Božjim koji postaje siromašan u poniznosti štalice, ali još više u poniznosti Riječi koja tijelom postaje, poziva svoje sestre, kao i ona zatvorene tajnom Boga zbog ljubavi, jednostavno i u čistoći, samo iz ljubavi, da širom otvore horizonte vlastite molitve. Piše tako Janji Praškoj:

“Kontemplativno motri, o plemenita kraljice, svoga Zaručnika, najljepšega od ljudskih sinova, koji je za tvoje spasenje postao od svih najneuglednijim, prezrenim, izudaranim i po svemu tijelu mnogostruko bičevanim gdje umire u mukama na križu. Gledaj, promišljaj, kontemplativno motri u želji da ga nasljeđuješ.
(*Drugo pismo Janji Praškoj, FF 2879*).

“ Gledaj, promišljaj, kontemplativno motri

u želji da ga nasljeđuješ“. Ovo su riječi koje izražavaju djelovanje molitve, koja nije jednostavno uzdizanje pitanja Bogu ili zaziva ili hvala, nego je promatranje samim Božjim očima, jer kontemplativna molitva se smješta u sam Božji prostor i gura nas vani da činimo kao što je Bog činio! Motreći Isusa, Franjo je imitirao odnos Isusa s Ocem. Motreći Isusa, Franjo je imitirao poniznost odnosa sluga koji je Isus imao sa svojom braćom i svojim sestrama. Kontemplirao ga je u otajstvu Križa. Ponizna Ljubav se širi na križu da nas zagrlj dotle da nas dostigne u dubinama našega grijeha, našega otuđenja i naših narušenih odnosa. Križ je neporeciv znak, postavljen u povijest, koji pokazuje da nas ijedan izraz našega čovječtva dijeli ili otuđuje od otkupiteljske Ljubavi Boga.

Kako možemo gledati i motriti kao Bog? Kako Bog djeluje? Kako, (nasljeđujući Franju i Klaru) Uzvišeni, Svemogući, Slavni, Najviši i Presveti Bog, gleda čovjeka i stvorenje? Jednostavno približujući se čovjeku u siromaštvo, u tijelu Isusa Krista. Bog ulazi u prostor čovjeka, ograničenoga da bi Beskonačni bio dohvatljiv, poželjan i dostupan pogledu. Gdje Ljubav nije plod nagrade ili robna razmjena, nego je besplatan dar:

“Da netko dade za ljubav sve što u kući ima, taj bi navukao prezir na sebe (Pj 8,7)

Kako možemo gledati i kontemplirati:

“Stavi svoj duh svoj u ogledalo vječnosti, stavi dušu svoju u sjaj slave, stavi srce svoje u lik božanske biti i kontemplacijom svu sebe preobrazi u sliku njegova božanstva... Potpuno ljubi onoga koji je sebe svega predao za tvoju ljubav“
(*Treće pismo Janji Praškoj, FF 2888*).

4.3 Nasljeđujući Franju, Klara naslućuje, da je život u siromaštvo ono što je potrebno da se vidi Ljubav na djelu, da se spozna što Bog čini za sve ljude. Bog je postao siromašan! Ući u prostor Božji, vidjeti kako On vidi, znači prihvatiti siromaštvo koje je Krist prihvatio, a ono pokreće na divljenje i vodi k novim odnosima označeni jedinim interesom a to je dobro drugoga, bez ikakvog drugog interesa doli onog Dobra.

“Samo služenje bližnjemu otvara moje oči za ono što Bog čini za me i kako me ljubi“, s pravom tvrdi papa Benedikt XVI. u Enciklici *Bog je ljubav*. Samo molitva ili samo djelovanje, uzeti zasebno, ne ostvaruju prostor Božji, prostor Boga Isusa Krista. Samo u djelu molitve razumijem ljubav prema drugome i u djelu za drugoga razumijem i produbljujem ljubav Boga prema meni.

4.4 Očita je uzajamnost između kontemplacije Krista i kontemplacije siromaha u privilegiju siromaštva koje je papa gregor IX. dopustio Klari i njezinim sestrama u obliku napisanom 17. rujna 1228. Klarino siromaštvo je u životu bez ičega vlastitoga. Tvrdnja koja uključuje raspolaganje vlastitim životom, ako ne u čvrstoj odluci nasljedovanja Krista, onda u oponašanju njegove poslušnosti i njegova siromaštva koje se izražava u otajstvima Utjelovljenja, Križa i Euharistije.

4.5 Privilegij siromaštva radikalno je promijenio odnos sestara Klarisa ljudima koji su oko njih živjeli. Kako je Franjo kontemplirao Raspetoga u patničkom tijelu gubavca, tako su Klara i njezine sestre promatrale sliku siromašnog i poniznog Krista, napisanu u tijelu i životu siromaha koji su se nalazili oko Svetoga Damjana. Klara i njezine sestre ustrajale su u traženju privilegija siromaštva, tako da isključe svaku moguću prevlast moći nad seljacima i slugama koji su bili bitni dio ekonomije bilo kojeg ženskog samostana toga vremena.

I ne samo to, Klara je išla još dalje, njezina radikalnost nije dopuštala osrednjost: preživljavanje Sestara Klarisa morala je ovisiti od siromaha. Kako? Ako su braća, koja su slijedila Franju mogla prosići milostinju od vrata do vrata, Klari, zatvorenoj u dobrovoljnu klauzuru, ona je bila zabranjena i potpuna ovisnost o božanskoj providnosti izražavala se konkretno u potpunoj ovisnosti od siromaha. Ova radikalna odluka bila je u središtu one „duhovne borbe“ koju je ona imala s kardinalom Hugolinom, kasnije papa Grgur IX.

4.6 Klara je otkrila siromaštvo Boga koji nije imao nikakvu vlast, čak ni svoje mjesto gdje bi se rodio. Otkrila je Boga koji je umro izvan grada, na uzvišenom mjestu, mjestu koje je omogućivalo da se vidi i da bude viđeno, te da prigrlji sve poniznom ljubavlju koja prašta.

5.1 Za vrijeme sastanka u Meksiku govorili smo Apostolskom pismu Ivana Pavla II, Ulaskom u novo tisućljeće. Sveti je Otac napisao to Pismo na završetku Velikog jubileja 2000. Njime je Papa želio potaknuti čitavu Crkvu na promišljanje „o onomu što je Duh Sveti rekao Božjemu narodu... od Drugog vatikanskog sabora do Velikog jubileja“ i „dati doprinos svoje petrovske službe, kako bi Crkva sve više blistala u različitosti svojih darova“ (NMI, 3). Novost i izazov za Red sadržana je u izrazu duhovnost zajedništva.

“Potrebno je promicati duhovnost zajedništva da se ona pokaže kao odgojno načelo na svim mjestima gdje se izgrađuje čovjek i kršćanin... Duhovnost zajedništva znači ponajprije pogled srca, usmjeren na otajstvo Presvetog Trojstva koje boravi u nama i čije svjetlo treba vidjeti također na licu braće i sestara koji su pokraj nas” (NMI, 43).

Za Papu „duhovnost zajedništva“ je bitna veza između identiteta Crkve, kao zajedništva ljubavi i poslanja Crkve kao znaka i sredstva jedinstva ljudskog roda.

5.2 Tradicionalna kapucinska duhovnost dvaju redova, prvoga i drugoga, je asketska duhovnost, duhovnost osobnog savršenstva. Stroga jednostavnost našega siromaštva, duh pokore, razmatranje, bitni su onima koji žele oblikovati vlastiti život siromašnom i poniznom Kristu, ali Ivan Pavao II. pokazuje da to nije dovoljno; siromaštvo, poniznost i kontemplativna molitva mora otkupiti i pročistiti naše ljudske odnose: „pogled srca, usmjeren na otajstvo Presvetog Trojstva koje boravi u nama i čije svjetlo treba vidjeti također na licu braće i sestara koji su pokraj nas” (NMI, 43). Šesto i Sedmo PVR, otvaraju naše oči sposobnosti siromaštva i evanđeoske malenosti da preobrazu i otkupe naše međusobne odnose, s Crkvom i sa svijetom. Važno je da Drugi red dade svoj jedinstven doprinos ovoj franjevačkoj duhovnosti zajedništva.

5.3 Sekularizirani svijet vjeruje da vlastita tehnologija sadrži sve što je potrebno za napredak i oslobođenje čovječanstva, proglašava

da vlastita tehnologija, proizvod ljudskog uma, sadrži sve što je potrebno za potpun ljudski život, mi smo svemogućí, ne treba nam Bog. Postoji djelić istine u svemoći ljudske tehnologije jer očito postoje velike sposobnosti, ali tehnologija pada pred lakomošću i bahatošću čovjeka. Tehnologija se često koristi za dobro nekolicine protiv dobra svijetu. Tehnologija može umnožiti kruh i ribe, ali ne može dotaknuti srce dječaka koji je učinio mogućim čudo nudeći sve što je imao (usp. Iv, 6, 9). Naš sekularizirani svijet je svijet otuđen, izoliran i narušenih odnosa. Svaki samostan Klarisa poziv je na svijet u kojem siromaštvo i kontemplacija preobražuju odnose:

“Stavi svoj duh svoj u ogledalo vječnosti,
stavi dušu svoju u sjaj slave,
stavi srce svoje u lik božanske biti i
kontemplacijom svu sebe
preobrazi u sliku njegova božanstva...
Potpuno ljubi onoga koji je sebe svega predao
za tvoju ljubav“
(*Treće pismo Janji Praškoj, FF 2888*).

Jedan takav samostan je događaj ozdravljenja i mira.

5.4 Svjedočanstvo Klarisa od velike je važnosti za braću Prvoga reda. U šestom i sedmom PVR. otkrili smo da naše siromaštvo i naša malenost izgrađuje zajedništvo Crkve i svijeta. Spisi sestre Klare nude poziv braći: Gledaj, promišljaj, kontemplativno motri u želji da ga nasljeđuješ“. Kad je nasljedovanje odvojeno od „gledaj, promišljaj, kontemplativno motri“ pada se u društveni aktivizam. Šesto PVR. (Smjer. 17) govori ovoj vrsti aktivizma. Aktivizam je više od posvemašnjeg predanja radu, aktivizam nas prisiljava da živimo površno i pomamno, jer nam onemogućuje promišljanje i čini nas nesposobnima da doživljavamo dubinu vlastitoga čovještva. Šesto i Sedmo PVR. izgubit će svoju snagu u obnovi (ljudskih) odnosa i izgradnji same Crkve ako ne budu dobro utemeljeni preko svoje „kontempalcije“. Zalaganje Sestara Klarisa ostaje stalni izazov braći, pokazujući da nije moguće nasljedovati bez gledanja, promatranja i kontempliranja.

5.5 Navodeći još jedanput papu Benedikta XVI. i o Klari možemo ustvrditi: “Tko ide ususret Bogu, ne udaljava se od ljudi, već im radije postaje istinski blizak” (Benedikt XVI, *Deus caritas est*, 42). Duhovna živost Svete Klare proširila se izvan klauzure Svetog Damjana sve do Praga i života svete Janje i sestara, ali je dostigla i siromahe pred vratima svetog Damjana, uključivši u život samostana i siromahe Umbrije. Njezina prisutnost zatvorena u prostor Božji okružila ju je ljudima i ženama koji su prepoznali da je njezina molitva imala samo jednu moć, moć Ljubavi, jedinu moć koja stvara život. Molimo da sastanak u Meksiku navede na razmišljanje u vašim samostanima i federacijama da duh svete Majke Klare probudi novu živahnost karizmi tako da se proširi na dobro čitave Crkve.

Vaš brat

Fra John Corriveau
Generalni ministar, OFMCap.

Preveo: Fra Jure Š.

11. kolovoza 2006.
Blagdan svete Majke Klare